

Asia: VN/10164/2019

Lausuntopyyntö vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän ehdotuksesta hallituksen esitysluonnokseksi lastensuojelun vaativaa sijaishuoltoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti pykälään 4 a § Lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin. Selkiyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin laajojen rajoitusten rajanvetoa? Jos ei, miten säännöstä tulisi muuttaa?

Kyllä selkeyttää.

2. Esitetään säädettäväksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitus 35 lasta/sosiaalityöntekijä (13 b §). Mitä vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Esitetty mitoitus tuo kustannusvaikutuksia kunnille, mutta niistä huolimatta vaikutukset asiakasturvallisuuden toteutumiseen ovat positiiviset ja tarpeelliset. Ehdotuksella toivotaan myös olevan positiivisia vaikutuksia sosiaalityöntekijöiden rekrytointiin kuntien lastensuojelussa, kun työmäärä on rajatumpi. Yhtäältä kunnilla saattaa olla vaikeuksia täyttää uusia tarvittavia sosiaalityöntekijöiden virkoja.

3 a. Vastaavatko 15 §:n täsmennykset tätä tavoitetta?

Ei pääosin

3 b. Mitä käytännön vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Ongelmana tämän pykälän toteutumisessa ovat lasten ja nuorisopsykiatrian rajalliset resurssit. Lisäksi huolena on, etteivät lääkärit lakipykälästä huolimatta kirjallisessa lausunnossaan toteuta kulloinkin kyseessä olevan lapsen tilanteen yksilöllistä arviointia.

4. Ehdotuksessa esitetään säädettävän lapsen sosiaalihuollon asian vireille tulosta voimassa olevan lastensuojeluasian vireille tulon sijaan. Tavoitteena on, että tämä vahvistaisi sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinnin ensisijaisuutta. Onko ehdotettu sääntely tarkoituksenmukainen asetetun tavoitteen kannalta?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 4

-

5. Ehdotuksessa esitetään lastensuojelun asiakkuuden päättymisestä säätämistä. Mitä käytännön vaikutuksia tällä sääntelyllä olisi?

Olemassa oleva käytäntö tulee kirjatuksi lakiin.

6 a. Arvioitko ehdotetun säädöksen johtavan käytännössä avohuollon palvelujen kehittämiseen?

Ei

6 b. Miten arvioitte tämän tavoitteen toteutuvan ehdotetun säännöksen avulla?

Pykälä kuvautuu kotiin vietävänä perhekuntoutuksena, joka on ollut palveluvalikoimassa tähänkin asti. Näin ollen pykälä ei tuone muutoksia yo tavoitteen toteutumiseen.

7. Sijaishuoltopaikan valintaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettävän. Sijaishuoltopaikan valinnassa tulisi aina arvioida yksilöllisesti lapsen etu, lapsen tarpeita vastaava kuntoutuksellinen osaaminen ja lapsen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja muun opetuksen sekä siihen tarvittavan tuen varmistaminen. Millaisia vaikutuksia näette ehdotetulla sääntelyllä olevan sijaishuoltopaikan valintaan ja sitä koskevaan päätöksentekoon? Onko pykälän sääntely asetettujen tavoitteiden näkökulmasta riittävä?

Pykälä on hyvä tarkennus nykykäytäntöön. Suuria vaikutuksia pykälällä ei katsota olevan.

8. Lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen tukemista ehdotetaan vahvistettavan erityisesti sijaishuollon aikana (49 a §, 50 §, 52 a §, 57 § ja 60 d §). Miten ehdotettu sääntely vastaa lapsen sijaishuollon aikaiseen tuen tarpeeseen perusopetuksen ja toisen asteen tutkinnon suorittamisessa?

Pykälät vahvistavat sivistystoimen velvotteita vastata sijoitettujen lasten tarpeisiin.

9 a. Onko 49 a §:n sääntely vaativasta sijaishuollosta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

Kyllä pääosin

9 b. Mitä käytännön vaikutuksia ehdotuksella olisi?

Vaativan sijaishuollon henkilöstömitoitus jätetään lakiehdotuksessa avoimeksi. Tämä on riski asiakasturvallisuudelle tilanteessa, jossa palveluntuotanto perustuu yksityisiin voittoja tavoitteleviin yrityksiin.

10. Selkeyttääkö ehdotettu muotoilu erityisen huolenpidon jakson hoidollista ja kuntouttavaa sisältöä?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 10

-

11 a. Vastaako ehdotettu muotoilu näihin tavoitteisiin?

Kyllä pääosin

11 b. Millaisia vaikutuksia erityisen huolenpidon jakson pidentämisellä olisi?

-

12. Erityisen huolenpidon jakson päätöksenteko: Millaisia vaikutuksia olisi nykyisen päätöksentekorakenteen (30 + 60 vrk) muuttamisella siihen, että jatkossa yksi päätös mahdollistaisi enimmillään 90 vuorokauden erityisen huolenpidon jakson ja sen jälkeen tarvittaessa enimmillään toisen 90 vuorokauden jakson?

Hoitojaksoille on jo nykytilanteessa pitkät jonot. Jakson pidentäminen on asiakasnäkökulmasta hyvä asia, mutta tullee johtamaan jonojen pitenemiseen entisestään. EHO-paikkojen riittävyys tulisi turvata kansallisilla toimenpiteillä (valtion koulukodit ?)

13. Onko ehdotettu erityisen huolenpidon asumisyksiköiden henkilöstöresurssi (59 a §) riittävä?

Kyllä

Vapamuotoiset huomiot kohdasta 13

-

14 a. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Kyllä

14 b. Mitä vaikutuksia sillä olisi?

-

15. Miten 11 luvun säännökset rajoituksista toteuttavat sijaishuollossa olevien lasten perus- ja ihmisoikeuksia?

-

63 § Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös

-

65 § Aineiden ja esineiden haltuunotto

-

66 § Henkilöntarkastus

-

68 § Kiinnipitäminen

-

69 § Liikkumisvapauden rajoittaminen

Liikkumisvapauden rajoittamisen enimmäisajan lisääminen on perusteltua, koska käytännön kokemus on osoittanut 7 vkr olevan liian lyhyt aika vakavien päihde- ja rikoskierteiden katkaisemiseksi.

69 a § Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

-

70 § Eristäminen

-

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

-

17 a. Toteuttaako säännös tätä tavoitetta?

Kyllä

17 b. Millaisia vaikutuksia ehdotetulla 71 §:ssä säädetyillä erityisillä rajoituksilla näette olevan lapsen päihdehoidon ja -kuntoutuksen toteuttamiseen?

Säädökset selkeyttävät rajoitustoimenpiteitä päihdehoidon aikana.

18. Miten 69 a §:ssä ehdotetut muutokset mahdollistavat luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttamisen?

-

19. Miten tehokkaasti ehdotettu 73 §:n mukainen säännös toteuttaa eristämisen täytäntöönpanon valvontaa?

Ehdotettu säännös tehostanee täytäntöönpanon valvontaa.

20. Miten tehokkaasti ehdotettu 74 §:n säännös kirjaamisvelvoitteesta ja toimittaminen kuukausittain aluehallintovirastoon toteuttaa rajoitustoimenpiteiden valvontaa?

Ehdotettu säännös tehostanee rajoitustoimenpiteiden valvontaa.

21. Ovatko ehdotetut jälkihuollon sisältöä koskevat täsmennykset riittäviä?

Ei

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 21

Jälkihuollon pykälässä 75 § 3 mom, on edelleen epämääräisesti kirjattu jälkihuolto-oikeuden päättymisestä. Miten 5 vuotta tulkitaan, on edelleen epäselvää. Kentällä kuntien välillä on paljon erilaisia tulkintoja asiasta.

22. Ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtion lastensuojelulaitoksista ja täsmennettävän valtion lastensuojeluyksiköiden tehtäviä vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroituna palveluna. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä olisi vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroidun palvelun, erityisen huolenpidon sekä lastensuojelun jälkihuollon järjestäminen. Vastaisiko ehdotetun lain 2 § vaativan sijaishuollon tarpeisiin?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 22

-

23 a. Pykälä x tai pykälät x-x §:t ovat hyvät ehdotetussa muodossa.

-

23 b. Muutosehdotus pykälään x:

32 § 3 mom: Pykälän tulisi olla tarkempi ohjeishuoltajusjärjestelyihin liittyvien palkkioiden / korvausten osalta. Tai muutokset / tarkennukset tulisi löytyä perhehoitolaista.

23 c. Muutosehdotus pykälän x perusteluihin:

30 §: kirjaamiseen liittyvät juridiset veloitteet ovat ristiriidassa sosiaalityön käytäntöihin liittyvien odotusten kanssa (vrt. systeemisen lastensuojelun malli). Laki säättää mittavan dokumentointi veloitteen ja THL:n dokumentointilomakkeet ovat työläitä ja aikaavieviä täyttää. Samanaikaisesti panostetaan vuorovaikutukseen perustuviin työmenetelmiin.

Halmetkangas Birgitta
Salon kaupunki - Perheiden palvelut